

ΟΡΙΣΜΟΙ**ΑΤΟΠΙΑ**

Η προδιάθεση για να αναπτυχθεί αλλεργικό νόσημα. Η τάση να αναπτύσσεται έντονη IgE απόκριση σε κοινά εισπνεόμενα αλλεργιογόνα συνοδεύεται με θετική δοκιμασία σκαριφισμού ή αυξημένα IgG αντισώματα κατά του αλλεργιογόνου.

ΑΛΛΕΡΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Συνοδεύουν την ατοπία και περιλαμβάνουν την αλλεργική ρινίτιδα, την παραρινοκολπίτιδα, το άσθμα, τον πυρετό εκ χόρτου (hay fever), το έκζεμα κλπ.

ΑΝΑΦΥΛΑΚΤΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Επείγουσα, συστηματική οξεία αντίδραση που οφείλεται σε απελευθέρωση από τα σιτευτικά κύτταρα και τα βασεόφιλα, μέσω IgE, αγγειοδιασταλτικών ουσιών όπως ισταμίνη, προσταγλαδίνες, λευκοτριένια, αγγειοδιασταλτικές κυτταροκίνες όπως IL-1 και TNF-α και τρυπτάση. Η τρυπτάση είναι ειδικός δείκτης ενεργοποίησης των σιτευτικών κυττάρων και μετράται στο αίμα 2-3 ώρες αργότερα για να τεκμηριώσει την αναφυλακτική αντίδραση.

ΑΝΑΦΥΛΑΚΤΟΕΙΔΕΙΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Αντιδράσεις που οφείλονται σε αποκοκκίωση των σιτευτικών κυττάρων που δεν οφείλονται σε μηχανισμούς μέσω IgE (λ.χ. συμπλήρωμα/ακτινοσκιερά μέσα, άθροιση λευκοτριενίων/ασπιρίνη, αντι-IgA/προϊόντα αίματος, άγνωστα/μετά από άσκηση).

ΗΠΙΑ ΑΝΑΦΥΛΑΚΤΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ (ΤΑΞΗ I)

Μόνο δερματικές εκδηλώσεις: ερύθημα, κνησμός, κνίδωση, εν τω βάθει οίδημα (αγγειοοίδημα).

ΜΕΤΡΙΩΣ ΣΟΒΑΡΗ ΑΝΑΦΥΛΑΚΤΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ (ΤΑΞΗ II)

Δερματικές και αναπνευστικές εκδηλώσεις (πταρμός, ρινοεπιπεφυκίτιδα, συριγμός) με ήπια έως μέτρια απόφραξη αεραγωγών.

ΣΟΒΑΡΗ ΑΝΑΦΥΛΑΚΤΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ (ΤΑΞΗ III)

Δερματικές εκδηλώσεις σε συνδυασμό με αναπνευστική ανεπάρκεια και υπόταση.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

◆ Συμπτώματα

- άσθμα, ρινίτιδα, παραρινοκολπίτιδα, έκζεμα, κνίδωση
- εποχιακά συμπτώματα
- σχέση με αλλαγές καιρού
- σχέση με οικίες ή χώρο εργασίας λχ. βελτίωση το Σαββατοκύριακο

◆ Ατομικό αναμνηστικό

- προηγούμενη χρήση φαρμάκων λχ.στεροειδή

◆ Οικογενειακό ιστορικό

◆ Περιβαλλοντικό ιστορικό

- Παλιά ή νέα κατοικία; Υπόγεια; Διαρροές νερού, κλιματισμός και τύπος, οικιακά ζώα, χρήση χημικών ουσιών στην εργασία

◆ Ασθενής με άσθμα

- επιδείνωση με λοιμώξεις, γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση
- ευαισθησία στην ασπιρίνη
- νυκτερινά συμπτώματα
- οπισθοστερνική καταρροή

◆ Περιβαλλοντικοί παράγοντες που προδιαθέτουν ή προκαλούν αλλεργία

- Εσωτερικοί χώροι:

Υγρασία-κακός αερισμός

Παλιά στρώματα ακάλυπτα

Άπλυτα/ακάλυπτα μαξιλάρια

Κατοικία ζώα

Κάπνισμα

Μαγειρική με υγραέριο

- Εξωτερικοί χώροι:

Πυκνότητα αλλεργιογόνων (grass/tree pollen)

Γειτνίαση με μείζονες οδικές αρτηρίες ή εργοστάσια παραγωγής ενέργειας.

-
- Επαγγελματική έκθεση:

Αλεύρι

Ρητίνες

Πριονίδια

Γλουταραλδεύδη

Λάτεξ

Ζώα (λ.χ. κοτόπουλα κ.λπ)

◆ Κλινική εξέταση

- ρινικοί πολύποδες, επίχρισμα με ηωσινόφιλα, λειχνοποίηση του δέρματος, ωχρός ρινικός βλεννογόνος

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

1. Ολική IgE ορού-ηωσινόφιλα: ενδεικτικά όχι διαγνωστικά

2. Δερματικές δοκιμασίες: σκαριφισμού (prick) , ενδοδερμική (intradermal)-

Τεχνικές: Η prick είναι περισσότερο ειδική, η ενδοδερμική περισσότερο ευαίσθητη (μόνο όταν η prick είναι αρνητική και υπάρχει σημαντική υποψία για αλλεργία).

*Ενδείξεις:*ευαισθησία σε

- εισπνεόμενα αντιγόνα (ρινίτιδα, άσθμα)
- τροφές (κνίδωση, ατοπική δερματίτιδα,αναφυλακτική αντίδραση) και
- φάρμακα (πενικιλίνη, τοπικά αναισθητικά, δήγματα εντόμων).

Απαραίτητη η διακοπή αντισταμινικών >3 ημέρες και β-αναστολέων πριν τη δοκιμασία

3. In vitro δοκιμασίες για την μέτρηση ειδικών IgE αντισωμάτων

Ενδείξεις: Μη ύπαρξη αντιγόνων για δερματικές δοκιμασίες, αδυναμία διακοπής αντισταμινικών, β-αναστολέων ή σοβαρή αναφυλακτική αντίδραση σε τροφές.

Τεχνικές: Ανοσοπροσρόφηση (RAST, κλπ.). Δυνατότητα μέτρησης ειδικών IgE αντισωμάτων σε συγκεντρώσεις nanograms/ml ορού. Ακριβότερες.

4. Τροφική αλλεργία

Διπλή-τυφλή πρόκληση είναι η εξέταση εκλογής. Έλεγχος για ναυτία, έμετο, διάρροια κοιλιακές κράμπες, κνίδωση. Αντένδειξη σε ασθενείς με αναφυλακτική αντίδραση.

5. Επιβεβαίωση αναφυλακτικής αντίδρασης

- Μέτρηση τρυπτάσης αίματος

ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΛΛΕΡΓΙΚΗΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ

◆ Τρεις ετήσιες εκθέσεις στο αλλεργιογόνο είναι απαραίτητες για να είναι συμπτωματική.

- 1^η: παραγωγή IgM αντισωμάτων-ασυμπτωματική
- 2^η: μετατροπή IgM σε IgE-ασυμπτωματική
- 3^η: αθρόα παραγωγή IgE-συμπτωματική

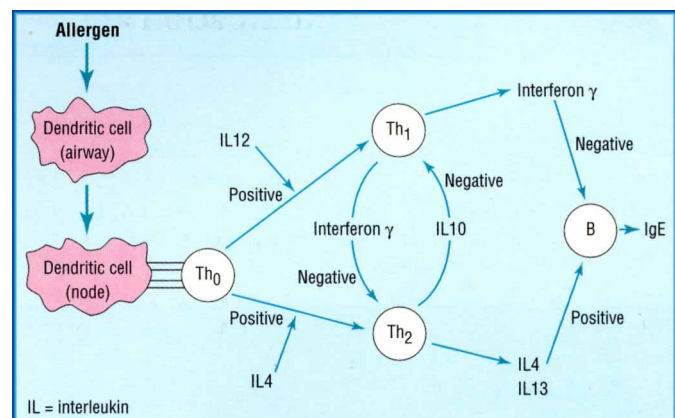
◆ Το αλλεργιογόνο παρουσιάζεται από αντιγονοπαρουσιαστικά κύτταρα (δενδριτικά) του επιθηλίου των αεραγωγών του δέρματος ή του ΓΕ σωλήνα, τα οποία μεταναστεύουν στους επιχώριους λεμφαδένες όπου γίνεται η παρουσίασή του στα T-λεμφοκύτταρα. Ακολουθεί διέγερση των Th2 κυττάρων και παραγωγή Th2 κυτοκινών (IL-4, IL-5, IL-13). Τα B-λεμφοκύτταρα υπό την επήρεια των Th2 κυτοκινών παράγουν IgE (Σχήμα 28-1).

◆ Δύο φάσεις:

- *Αρχική*: Η σύνδεση αλλεργιογόνων με τις IgE αποκκιώνει τα σιτευτικά και τα βασεόφιλα με αποτέλεσμα απελευθέρωση:
  - προσχηματισμένων ουσιών: ισταμίνη, σεροτονίνη, τρυπτάση
  - ταχέως συντιθέμενων: O_2^- , λευκοτριένια, βραδυκινίνες, κυτταροκίνες: IL-5, TNF, IL-13, IL-3, IL-8, IL-4

Σχήμα 28-1. Ρύθμιση της B λεμφοκυτταρικής σύνθεσης IgE από τα T λεμφοκύτταρα.

Τα T λεμφοκύτταρα με Th2 κυτταροκινικό προφίλ αυξάνουν τη σύνθεση της ιντερλευκίνης-4 και της ιντερλευκίνης-13, προάγοντας την ισοτυπική μετάθεση της IgE, ενώ η ανάπτυξη των T κυττάρων με Th1 προφίλ, το οποίο προκαλεί τη παραγωγή της ιντερφερόνης-γ, αναστέλλει την B κυτταρική ισοτυπική μετάθεση για την IgE σύνθεση. Αυτή η διαδικασία επίσης περιλαμβάνει την αντιγονική πρόσληψη και επεξεργασία από δενδριτικά κύτταρα του βλεννογόνου (συνήθως κύτταρα Langerhans στους αεραγωγούς) και την παρουσίαση του αντιγόνου με μια τροποποιημένη διαμόρφωση στα T λεμφοκύτταρα, τυπικά σε ένα επιχώριο λεμφαδένα.

-
- Επιβραδυνόμενη (τελική, late) φάση: 6-8 ώρες αργότερα.

Διέγερση T-κυττάρων από τα αλλεργιογόνα, παραγωγή κυτταροκινών όπως λ.χ η IL-13. Ευθύνεται για το νυκτερινό άσθμα μετά την επαγγελματική έκθεση και την υποτροπή της αναφύλαξης μερικές ώρες μετά το αρχικό επεισόδιο.

◆ Κύτταρα

Ηωσινόφιλα: ευοδώνουν τη φλεγμονή εκκρίνοντας παράγοντες τοξικούς για το αναπνευστικό επιθήλιο (Σχήμα 28-2). Οι κυτταροκίνες (κυρίως η IL-5) αυξάνουν την παραγωγή τους από το μυελό, τα διεγείρουν και αυξάνουν την προσκόλλησή τους στα επιθηλιακά κύτταρα και τη μετανάστευσή τους στους ιστούς (χημειοκίνες). Σημαντικός είναι ο ρόλος του VLA4 των ηωσινόφιλων και του VCAM1 των επιθηλιακών κυττάρων.

◆ Ατοπία και Th2 κύτταρα

- Άνθρωποι με ατοπία παράγουν κυρίως Th2 κυτταροκίνες μετά από έκθεση σε αλλεργιογόνο (IL-4, IL-5, IL-13) και λιγότερο Th1 κυτταροκίνες (IFN- γ , IL-1). Στα αλλεργικά νοσήματα παρατηρείται διήθηση των ιστών με Th2 κύτταρα.
- Ο T-bet είναι ένας μεταγραφικός παράγοντας που είναι απαραίτητος για την διαφοροποίηση των Th0 κυττάρων σε Th1 και την παραγωγή IFN- γ . Ασθενείς με αλλεργικό άσθμα έχουν πολύ χαμηλά επίπεδα T-bet στα λεμφοκύτταρα των βρόγχων. Γενετική εξάλειψη του σε ποντίκια οδηγεί σε υπερδραστικότητα των αεραγωγών.

◆ Γενετική: γενετικοί τόποι στα χρωμοσώματα 2q, 5q, 6q, 12q και 13q. Πολυμορφισμός στα γονίδια FcεRI-β και CD14 (υποδοχέας για λιποπολυσακχαρίτη), 5-λιποξυγενάσης και β-αδρενεργικού υποδοχέα.

◆ IgE και υποδοχέας FcεRI-α

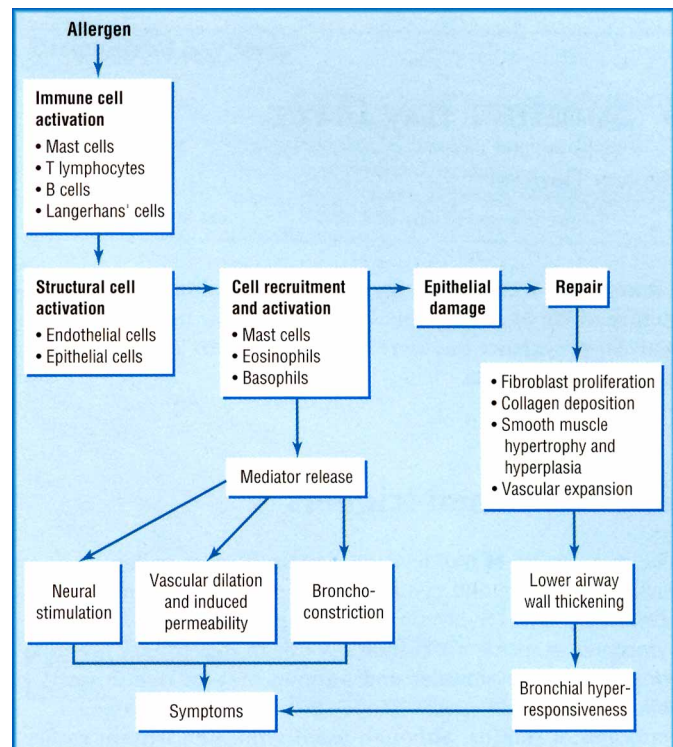
- Ανευρίσκεται στα σιτευτικά και βασεόφιλα κύτταρα καθώς επίσης και στα αντιγόνο-παρουσιαστικά κύτταρα όπου υποβοηθά την παγίδευση και παρουσίαση αντιγόνων στα T-κύτταρα. Τα ηωσινόφιλα έχουν ενδοκυττάριο FcεRI-α.
- Οι ισχυρότεροι επαγωγείς της παραγωγής IgE είναι οι IL-4 και IL-13. Κύριοι μεταγραφικοί παράγοντες: NF-κB και STAT-6.

- ◆ Th2 κυτταροκίνες και αλλεργική φλεγμονή
  - Παραγωγή IgE: IL-4,IL-9, IL-13.
  - Διαφοροποίηση και άθροιση ηωσινόφιλων και βασεόφιλων: κυρίως IL-4,5,9,13
  - Διαφοροποίηση σιτευτικών κυττάρων: IL-4, 9, 13.
  - Υπερδραστηριότητα αεραγωγών: IL-9,IL-13.
  - Υπερπαραγωγή βλέννας: IL-4, IL-9, IL-13.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΑΛΛΕΡΓΙΑ

- ◆ Γενετική προδιάθεση
- ◆ Ηλικία (παιδιά) και φύλο (αγόρια>κορίτσια)
- ◆ Λοιμώξεις (μειώνουν την προδιάθεση στην αλλεργία)
- ◆ Έκθεση στα αλλεργιογόνα
- ◆ Δίαιτα

Σχήμα 28-2. Εξέλιξη της αλλεργικής διαδικασίας στους αεραγωγούς και η σχέση αυτής της διαδικασίας με την στρατολόγηση των κυττάρων και την έκφραση των συμπτωμάτων.

ΚΥΡΙΑ ΑΛΛΕΡΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

ΡΙΝΙΤΙΔΑ

- ◆ Πολύ συχνή. Αλλεργική, ιδιοπαθή, φαρμακογενή, ενδοκρινολογική
- ◆ Αλλεργική: εποχιακή, ετήσια
- ◆ Φαρμακογενής: αντιυπερτασικά, αντισυλληπτικά, εγκυμοσύνη, υποθυρεοειδισμός.
- ◆ Ιδιοπαθής: μη αλλεργική με ηωσινόφιλα, αγγειοκινητική
- ◆ ΔΔ αλλεργική από μη αλλεργική
- ◆ Διαγνωση: αλλεργικές δοκιμασίες
- ◆ Θεραπεία: αντιισταμινικά, αποσυμφορητικά, χρωμολυνικό νάτριο, αντιχολινεργικά, στεροειδή
  - Τα αντιισταμινικά δεν είναι αποσυμφορητικά, ελαττώνουν τη ρινόρροια, το βήχα και τον κνησμό.
- ◆ “Medrol pack”: δεκαήμερο σχήμα με αρχική δόση 50mg prednisone
- ◆ Ανοσοθεραπεία

ΠΑΡΑΡΙΝΙΚΟΛΠΙΤΙΔΑ

- ◆ Συχνοί προδιαθεσικοί παράγοντες: αλλεργική ρινίτιδα, κολύμπι, κάπνισμα, πολύποδες, στρεβλό ρινικό διάφραγμα, κοινό κρυολόγημα.
- ◆ Συμπτώματα: πυρετός, ρινικό έκκριμα παχύ κιτρινωπό ή πρασινωπό, κάκοσμη αναπνοή, υποσμία, κακουχία, φαρυγγαλγία.
- ◆ Διάγνωση/ενδείξεις για αξονική τομογραφία: μη ανταπόκριση στη θεραπεία, διάγνωση επιπλοκών.
- ◆ Διαγνωστικά κριτήρια (2+1 ή 1+2)
  - Μείζονα: πυώδες ρινικό έκκριμα, οπισθοφαρυγγικό έκκριμα, βήχας.
  - Ελάσσονα: οδονταλγία, ωταλγία, προσωπαλγία, αίσθημα συμφόρησης στη μύτη.

ΑΣΘΜΑ

- ◆ Αναστρέψιμη (μερικά) απόφραξη αεραγωγών, χρόνια φλεγμονή, υπερενεργοί αεραγωγοί. Αλλεργία στο 80% των ασθενών.
- ◆ Ιστορικό: συριγμός, βήχας, δύσπνοια, επιδείνωση των συμπτωμάτων την νύχτα, μετά από ιογενή λοίμωξη ή μετά από έκθεση σε αλλεργιογόνο ή ερεθιστικές ουσίες (καπνός, καυσαέρια). Εισαγωγή στο νοσοκομείο, λήψη κορτικοστεροειδών.

-
- ◆ Κλινική εξέταση: σημεία αλλεργικής ρινίτιδας ή ατοπικής δερματίτιδας.
  - ◆ Σκοπός θεραπείας: FEV1 > 75%, peak expiratory flow (PEP) > 80% προβλεπόμενης ή της βέλτιστης για τον ασθενή.
  - ◆ Ανοσοθεραπεία όταν η αποφυγή αλλεργιογόνου και φαρμακευτική θεραπεία δεν ελέγχουν τη νόσο.

ΑΛΛΕΡΓΙΚΕΣ ΔΕΡΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

1. Ατοπική δερματίτιδα

- ◆ Διαγνωστικά κριτήρια: 3 μείζονα και 3 ελάσσονα κνησμούπρώιμη ηλικία ενάρξεως.
  - Μείζονα: κνησμός, πρώιμη ηλικία ενάρξεως, τυπική μορφολογία (λειχνοποίηση δέρματος) και κατανομή στα παιδιά: παρειές, εκτατικές επιφάνειες, στους ενήλικες: καμπτικές επιφάνειες.
  - Ελάσσονα: ξηροδερμία, ιχθύωση, θετική δερματινοαντίδραση, χειλίτιδα, έκζεμα θηλής, δερματίτιδα χειρός-ποδός.
- ◆ ΔΔ: λέμφωμα, δερματίτιδα εξ'επαφής.
- ◆ Θεραπεία: κορτικοειδή, ενυδάτωση δέρματος.
- ◆ Η επιλοίμωξη από σταφυλόκοκκο ή απλό έρπητα μπορεί να εκληφθεί ως επιδείνωση.

2. Κνίδωση και αγγειοοίδημα

- ◆ Ιδιοπαθής μέσω IgE (αλλεργιογόνα, φυσικοί παράγοντες, επαφή), μέσω συμπληρώματος (συγγενές αγγειοοίδημα, ορονοσία, μεταγγίσεις αίματος), αποκοκκίωση σιτευτικών κυττάρων (αντιβιοτικά, σκιαστικά μέσα), ασπιρίνη, μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα (ΜΣΑΦ).
- ◆ Καλοήθης κνίδωση: υποτροπιάζοντα επεισόδια > 3 μήνες χωρίς ευρήματα για υποκείμενο νόσημα, δερματογραφισμός, νέα άτομα
- ◆ Κνίδωση μετά τα 50 έτη θα πρέπει να διερευνηθεί με βιοψία δέρματος και έλεγχο για συστηματικό νόσημα.
- ◆ Θεραπεία: αποφυγή αιτιολογικών παραγόντων, αντισταμινικά, τρικυκλικά αντικαταθλιπτικά.

---

3. Δερματίτιδα εξ' επαφής

- ◆ Χρόνιο έκζεμα χειρών, επαγγελματική δερματίτιδα, δερματίτιδα από στάση κάτω άκρων.
- ◆ Κυτταροτοξικά T κύτταρα (CD 8+). Αντίδραση τύπου 4 κατά Gell και Coombs.
- ◆ Latex, νικέλιο, κοβάλτιο, νεομυκίνη, χρήματα, ρητίνες, άλλα χημικά.
- ◆ Patch-testing.
- ◆ Αποφυγή αντιγόνων.
- ◆ Οξεία δερματίτιδα: κορτικοειδή για 10-12 ημέρες.

ΑΝΑΦΥΛΑΚΤΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

- ◆ Αναφυλαξία: οξεία αλλεργική αντίδραση εντός δευτερολέπτων ή λεπτών μετά την έκθεση στο αντιγόνο με δερματικές, καρδιαγγειακές, αναπνευστικές και γαστρεντερικές εκδηλώσεις. Οι εκδηλώσεις οφείλονται κυρίως στην απελευθέρωση ισταμίνης από τα σιτευτικά και βασεόφιλα κύτταρα.
- ◆ Αυξημένος κίνδυνος σε ασθενείς με ατοπική νόσο (έκζεμα, αλλεργική ρινίτιδα-επιπεφυκίτιδα, άσθμα).
- ◆ Αναφυλαξία μέσω IgE (φάρμακα, τροφές, δήγματα εντόμων, latex, ορμόνες).
- ◆ Τροφές: ψάρι, φυστίκια, αυγό, γάλα, οστρακοειδή, γαρίδες, καρύδια, φουντούκια.
- ◆ Αναφυλαξία χωρίς τη μεσολάβηση IgE (ακτινοσκοιερές ουσίες, ασπιρίνη, ΜΣΑΦ, άσκηση, ιδιοπαθείς, μετάγγιση αίματος, αντι-IgA)
- ◆ Θεραπεία:
  - Έντομα: ανοσοθεραπεία.
  - Τροφές: In vitro IgE αντισώματα, απευαισθητοποίηση.
  - Φάρμακα: δερμ. δοκιμασίες.

ΑΛΛΕΡΓΙΕΣ ΑΠΟ ΦΑΡΜΑΚΑ

Γενικά σχόλια

- ◆ Η συντριπτική πλειοψηφία των αντιδράσεων σε φάρμακα οφείλονται σε μη αλλεργικούς μηχανισμούς. Μόνο το 5-10% οφείλονται σε αλλεργικούς μηχανισμούς (Τύπος I). Το υπόλοιπο 90% οφείλεται σε αντίδραση υπερευαισθησίας με μηχανισμούς κατά Gell-Coombs II, III ή IV).

-
- ◆ Ανοσολογικοί μηχανισμοί: ειδικά αντισώματα, ευαισθητοποιημένα T κύτταρα. 4^{ου} τύπου κατά Gell και Coombs
  - ◆ Μέσα περιορισμού κινδύνου: δοκιμαστική χορήγηση, απευαισθητοποίηση, προληπτική λήψη φαρμάκων (κορτικοειδή, αντισταμινικά, αντιχολινεργικά) πριν από τη χορήγησή τους.
  - ◆ Κλινικά σύνδρομα:
Δερματικά εξανθήματα, φαρμακευτικός πυρετός, προσβολή εσωτερικών οργάνων (πνεύμονες, μήνιγγες, λεμφικό, ήπαρ), εμπύρετα δερματοβλεννογόνια σύνδρομα (Stevens- Johnson και τοξική επιδερμική νεκρόλυση)

ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΝΕΥΜΟΝΟΠΑΘΕΙΕΣ

- ◆ Αλλεργική βρογχοπνευμονική ασπεργίλλωση
  - Συνήθως σε ασθενείς με άσθμα ή χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια
  - Χαρακτηριστικά:
    - 1) άσθμα
    - 2) υποτροπιάζοντα μεταναστευτικά πνευμονικά διηθήματα
    - 3) αντισώματα ορού κατά *A. fumigatus* και θετική δερματική δοκιμασία
    - 4) ηωσινοφιλία
    - 5) αυξημένα επίπεδα IgE κατά ασπέργιλλου
    - 6) βρογχιεκτασίες
  - Θα πρέπει να διερευνάται το ενδεχόμενο της νόσου σε ασθενείς όλων των ηλικιών με άσθμα
- ◆ Πνευμονίες εξ' υπερευαισθησίας
  - Μηχανισμοί: Αντιγονικός ερεθισμός. Ποικιλία ανοσολογικών μηχανισμών πάντως όχι μέσω IgE (Τύποι II-IV).
  - Συμπτώματα: πυρετός, δύσπνοια, βήχας, κακουχία, 4-6 ώρες μετά την έκθεση
  - Αντιγόνα: μύκητες, βακτήρια, πρωτεΐνες ζώων, φάρμακα, χημικές ουσίες

ΑΝΟΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

◆ Ενδείξεις:

- Αλλεργική ρινίτιδα/ επιπεφυκίτιδα
- Αλλεργικό άσθμα
- Δήγματα εντόμων

◆ Γενικές αρχές:

- Μόνο σε ασθενείς με μη ικανοποιητική ανταπόκριση σε άλλα μέτρα αποφυγής αλλεργιογόνων και φαρμακευτική θεραπεία).
- Θεραπεία εκλογής για αναφυλακτική αντίδραση σε υμενόπτερα.
- Μόνο σε ασθενείς με ειδικά IgE αντισώματα σε κλινικά σημαντικά αλλεργιογόνα.
- Συνήθως αποφεύγονται σε παιδιά και ηλικιωμένους.
- Μακροχρόνια θεραπεία 3-5 χρόνια.